

СТАНОВИЩЕ

от проф. дсн Валентина Миленкова

за дисертационния труд „Влияние на идеологията върху различните потоци в държавното образование в Израел ”

представен от Адиел Шошани за присъждане на образователно-научната степен „доктор по Политически науки ”

Научен ръководител: проф.д-р Борис Манов

I. Общо представяне на докторанта и дисертационния труд

Адиел Шошани е роден на 22 януари, 1978г. Има бакалавърска степен по образование и педагогика от колежа Херцог и магистърска степен по еврейски изследвания от Институт Ландър. Шошани е преминал различни курсове за усъвършенстване на квалификацията и подготовката си: Обучение на учители по видеопедагогика – Институт „Бранко Вайс“ (2010-2012), Курс за училищно лидерство – Авней Роша (2014 до 2015), Курс за личен коучинг – Колеж „Дейвид Йелин“ през 2021, Практически курс по изкуствен интелект – Бета преподаватели, Йерусалим през 2021г.

Професионалният опит на Адиел Шошани в периода 2022-2025 е разнообразен, представям някои от изпълняваните в областта на образованието длъжности:

Преподавател за 10-ти до 12-ти клас – Боярска гимназия, Йерусалим;

Национален преподавател по литература – Педагогически секретариат;

Национален преподавател за интегрирани училища – Отдел „Наследство“;

Ментор по лидерство – Програма „Рестарт“, област Йерусалим;

Национален преподавател за уникални програми – Министерство на образованието и др.

Актуалността на представения дисертационен труд е свързан с изследване на способността на държавата да ръководи образователна система, която да посредничи на националните ценности на страната в съответствие с нуждите на новите общности и поддържа на тяхната идентичност. Социалните промени в израелското общество, както и в глобалната култура на западния свят поставят нови предизвикателства пред образователната система в Израел. Основните изследователски въпроси на дисертационния труд са свързани с наличието, промяната или изчезването на идеологиите в образованието и учебните програми, както и какво е участието на

Министерството на образованието в този процес. **Обект** на изследването са различните течения в общественото образование в Държавата Израел, а **предмет** е влиянието на идеологията върху тяхното формиране и прилагане в образователната практика. Основната хипотеза е, че децентрализираният образователен модел, свързан със споделена ценностна база, е по-подходящ за сложната и мултикултурна реалност на Израел, отколкото централизираният модел, който се опитва да наложи единна идеология.

Целта на изследването е да се разкрият образователните идеологии на различните течения в Израел и да се изследва тяхното влияние върху учебните програми в училищата на практика. **Задачите** за постигане на целта могат да бъдат обобщени по следния начин: Първа група: Провеждане на текстов анализ на политически документи и идеологическо развитие; Втора група: Дълбочинни интервюта с длъжностни лица и лица, вземащи решения.

Методологията на изследването, е теорията на метаданните и нейното приложение за изучаване на идеологиите, както и използването на семиотичния подход, предполагащ, че различните идеологии тълкуват понятия като равенство, интеграция, образование по различен начин. **Методите**, използвани в дисертационния труд включват: индуктивен метод, аналогии, вторичен метод на анализ, включващ анализ на документи, монографии, проучвания и събития, анализ на изследванията, провеждане на интервюта с ръководители и длъжностни лица в Министерството на образованието, областни администратори, политически лидери, директори на училища и образователни експерти, представляващи различните потоци в системата.

Посочени са и ограниченията на дисертационния труд; едното ограничение е „историческо“, изразяващо се в това, че идеалите от създаването на държавата Израел, днес са различни. Второто ограничение е „актуално-практическо“, което означава, че всяка идеология може да бъде съпроводена с различни действия на различни субекти.

Резултатите от дисертационния труд включват:

- Идеологическо-историческо картографиране, свързано с представяне на развитието на образователните идеологии в Израел от създаването на държавата до днес, като се отчитат значими повратни точки и социално-политически влияния.
- Идентифициране на разминаване между декларации и действия, или разминаване между идеологията, декларирана в официални документи и нейното реално прилагане в различните училища.

- Тенденции на децентрализация, свързана с прехвърляне на идеологическа власт от централното министерство към общностите и училищата.
- Автономия и автентичност, отнасящи се до това, че училищата с по-голяма идеологическа автономия създават по-автентична връзка с основните ценности на ционизма, отколкото училищата, прилагащи единни политики.
- Нови връзки между общностите, свързано с идентифициране на нови модели на интеграция, особено в училища, които интегрират религиозно и светско образование, предлагайки нов синтез на идеологии, които преди това са били отделни.

Дисертацията е с общ обем от 197 страници и включва въведение, 3 глави, заключение и приложения. Използваните източници са 89 източника на английски и иврит.

Първа глава разглежда различни идеологически течения в ранните дни на ционизма и създаването на държавата. Представят се видните фигури, които са ръководили хората по това време и техния светоглед. В изложението се показва, че образованието в началото на създаване на израелската държава, повлияно от пионерския дух, възраждането на иврит и приемането на литературата и изкуствата, има за цел да създаде „нов евреин“, дълбоко свързан със земята и отдаден на колективните идеали. Този идеал често се характеризира с напрежение между националното единство и индивидуалното изразяване. Това напрежение нараства през годините, тъй като съвременната култура и социалното съзнание засилват индивидуалността. Инструменти за изграждане на споделена национална идентичност са разкази от Библията, различни истории и легенди, поезия. Моделът, който стои зад образователната идеология е – създаване на историческа приемственост, връзка между човека и земята, положително отношение към традицията. Тези идеологически принципи оформят учебната програма, методите на преподаване, учебната среда и крайният продукт на образователната система – образован млад човек, въоръжен с позитивна идеологическа подготовка.

В рамките на израелската образователна система има приемственост и влияние на идеологическите принципи и до днес. Акцентът върху силната връзка между образование и национална идентичност, връзката с еврейското наследство и възприемането на учителя като морален възпитател, а не просто като предаващ знания се налага като всеобща идея на образователната практика. В тази връзка, докторантът поставя темата - Образованост за ценности; това е усилие, изпълнено с противоречия и дилеми, което изисква интелектуално и емоционално справяне както от страна на преподавателите, така и от страна на учениците. В днешния свят, изпълнен с различни

кризи, въпросите за ценностите стават особено важни. Правилното образование според докторанта, трябва да се справи с дълбоките въпроси за смисъла, идентичност и ценности – дори ако отговорите на тези въпроси са сложни и противоречиви. Това е постоянно предизвикателство, пред което всяко поколение в образователната система трябва да се изправи отново.

Втора глава на дисертацията разглежда понятието идеология през 20-ти век и по-специално каква е националната идеология, която е характеризирала образователната система в Израел. Проследяват се идеологическите аспекти на общото образование и религиозното образование, формулирани от различните органи в Министерството на образованието. Подчертава се, че виждането за ценностите в държавната образователна система не е обновявано от 1953 г. Представени са различни педагогически методи, които се прилагат в учебната програма за идеологизиране на преподаването и за оценка дали идеологиите са били интернализирани от учителите и учениците. На преден план е поставена ролята на Закона за държавното образование, който се стреми да установи рамка за равенство, достъпност и споделени национални ценности. Този закон обаче предизвиква и продължаващи дебати за баланса между централизирания контрол и местната автономия, между еврейската идентичност и демократичните принципи. Шошани представя връзката между идеологиите и различни школи в областта на ценностите и възпитанието, като се фокусира върху основните идеологии, появили се със създаването на израелската държава.

Трета глава проследява какви промени настъпват в образователните реалности на израелската държави, свързани с естествено пробуждане на общностите и родителските комитети за създаване на нови училища, основани на нови идеи и идеологии. Причините за тези промени са културни, религиозни, социални и повлияни от глобалното технологично развитие. За да се проследят по-подробно тези явления, са проведени интервюта с директори на училища, които представят новото педагогическо развитие, направен е преглед на учебната програма. Проследява се търсенето на такива училища от хората. Проследява се също дали идеологиите на израелската образователна система се прилагат и в новите училища.

В дисертацията се показва, че развитието на идеологическите образователни течения в Израел отразява дълбоки социални процеси като възхода на плурализма и индивидуализма, укрепването на груповите идентичности. Тези процеси представляват значително предизвикателство за държавната образователна система и съхраняването на ционистките ценности и интеграция. От друга страна, налагането на новите

ценности като не насилствена еднообразност и не пълно разделение, а по-скоро споделено пространство, позволяващо изразяване на различни идентичности, с търсене на обща основа, има своето място и последователи. Подчертава се, че в израелското общество има различни предизвикателства, свързани с нарастващ плурализъм, политика на идентичността и диверсификацията при справяне с войните. Самите преподаватели трябва да поддържат сложния баланс между отстояване на ционистките ценности и зачитане на правата и перспективите на всички ученици.

В Заключението се извеждат основните изводи, свързани с ролята на образованието да отстоява националната идентичност, културния плурализъм и да формира бъдещите поколения.

II. Оценка на дисертационния труд

Сериозно достойнство на дисертацията е систематизацията на различни концепции, които представляват осмисляне на ролята на образованието и на учителите в процеса на социализация и пренасяне на идеологическите ценности и модели.

В допълнение, смятам, че темата и направените разсъждения в дисертацията са с актуално звучене, има авторско присъствие и направени оценки, представени са различни възгледи, модели и идеи, които подчертават фокусираността на цялостното изложение. Специално трябва да подчертая емпиричната работа, както и анализът на получените резултати и направените изводи. Използваната многостранна методология, която съчетава текстов анализ на политически документи, интервюта с ключови образователни фигури и задълбочени теренни изследвания в различни училища, се стреми да създаде нюансирано и всеобхватно разбиране на силите, оформящи израелското образование - от Министерството на образованието до директорите на училища и техните общности.

Приемам направената **самооценка** на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд.

Авторефератът отразява дисертационния труд и в съдържателен план съответства на представените теми и анализи.

Дисертацията е преминала проверка със системата за антиплагиатство Турнитин и представлява авторски текст.

Дисертантът е посочила 4 публикации, две от които са в докторантски сборници от проведени докторантски сесии във Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

III. Заключение

Смятам, че дисертационният труд «Влияние на идеологията върху различните потоци в държавното образование в Израел», представен от докторант Адиел Шошани е един интердисциплинарен труд, който има сериозни резултати. Представената теоретична и емпирична част в дисертацията и направените анализи са показателни за добро равнище на положените усилия и постигнатите резултати.

На това основание препоръчвам да се присъди образователно-научната степен «доктор по политически науки» на Адиел Шошани и **гласувам положително.**

3.02.2026.

Проф. дсн Валентина Миленкова

Благоевград

OPINION

by Prof. DSc Valentina Milenkova

on the dissertation entitled

“The Influence of Ideology on the Different Streams in State Education in Israel”

submitted by **Adiel Shoshani**

for the award of the educational and scientific degree

Doctor of Political Science

Scientific Supervisor: Prof. Dr. Boris Manov

I. General Presentation of the Doctoral Candidate and the Dissertation

Adiel Shoshani was born on January 22, 1978. He holds a Bachelor's degree in Education and Pedagogy from Herzog College and a Master's degree in Jewish Studies from Lander Institute. Shoshani has completed various professional development and training courses, including: Teacher Training in Video Pedagogy – Branco Weiss Institute (2010–2012); School Leadership Course – Avnei Rosha (2014–2015); Personal Coaching Course – David Yellin College (2021); Practical Course in Artificial Intelligence – Beta Teachers, Jerusalem (2021).

Adiel Shoshani's professional experience in the period 2022–2025 is diverse. Some of the educational positions he has held include: Teacher for grades 10–12 – Boyar High School, Jerusalem; National Literature Teacher – Pedagogical Secretariat; National Teacher for Integrated Schools – Heritage Department; Leadership Mentor – “Restart” Program, Jerusalem District; National Teacher for Unique Programs – Ministry of Education, among others.

The relevance of the presented dissertation is related to the study of the state's capacity to manage an educational system that mediates national values in accordance with the needs of new communities while maintaining their identities. Social changes in Israeli society, as well as in the global culture of the Western world, pose new challenges to the Israeli education system. The main research questions of the dissertation concern the presence, transformation, or disappearance of ideologies in education and curricula, as well as the role of the Ministry of Education in this process.

The object of the study is the different streams in public education in the State of Israel, while the subject is the influence of ideology on their formation and implementation in educational practice. The main hypothesis is that a decentralized educational model based on a shared value framework is more suitable for Israel's complex and multicultural reality than a centralized model that seeks to impose a single ideology.

The aim of the dissertation is to reveal the educational ideologies of the different streams in Israel and to examine their influence on school curricula in practice. The tasks for achieving this aim can be summarized as follows:

First group: conducting textual analysis of political documents and ideological development;
Second group: conducting in-depth interviews with officials and decision-makers.

The research methodology includes metadata theory and its application in the study of ideologies, as well as the use of a semiotic approach, which assumes that different ideologies interpret concepts such as equality, integration, and education in different ways. The methods used in the dissertation include the inductive method, analogies, secondary analysis methods involving analysis of documents, monographs, studies, and events, analysis of research, and conducting interviews with leaders and officials in the Ministry of Education, regional administrators, political leaders, school principals, and educational experts representing the different streams in the system.

The limitations of the dissertation are also identified. One limitation is “historical,” in the sense that the ideals present at the founding of the State of Israel differ from those of today. The second limitation is “current-practical,” meaning that each ideology may be accompanied by different actions undertaken by different actors.

The results of the dissertation include:

- Ideological-historical mapping that presents the development of educational ideologies in Israel from the founding of the state to the present, taking into account significant turning points and socio-political influences.
- Identification of discrepancies between declarations and actions, or between the ideology declared in official documents and its actual implementation in different schools.
- Trends toward decentralization associated with the transfer of ideological authority from the central ministry to communities and schools.
- Autonomy and authenticity, referring to the finding that schools with greater ideological autonomy create a more authentic connection to the core values of Zionism than schools implementing uniform policies.
- New connections between communities, related to the identification of new models of integration, especially in schools that integrate religious and secular education, offering a new synthesis of ideologies that were previously separate.

The dissertation has a total length of 197 pages and includes an introduction, three chapters, a conclusion, and appendices. The sources used comprise 89 references in English and Hebrew.

The first chapter examines different ideological currents in the early days of Zionism and the founding of the state. Prominent figures who led the people at that time and their worldviews are presented. The exposition shows that education at the beginning of the Israeli state, influenced by the pioneering spirit, the revival of Hebrew, and the adoption of literature and the arts, aimed to create a “new Jew” deeply connected to the land and devoted to collective ideals. This ideal is often characterized by tension between national unity and individual

expression. This tension has increased over the years as modern culture and social consciousness have strengthened individualism. Tools for building a shared national identity include biblical narratives, various stories and legends, and poetry. The model underlying the educational ideology involves creating historical continuity, a connection between people and land, and a positive attitude toward tradition. These ideological principles shape curricula, teaching methods, the educational environment, and the final product of the educational system—an educated young person equipped with positive ideological preparation.

Within the Israeli educational system, there is continuity and influence of these ideological principles to this day. The emphasis on the strong connection between education and national identity, the link to Jewish heritage, and the perception of the teacher as a moral educator rather than merely a transmitter of knowledge has become a general principle of educational practice. In this context, the doctoral candidate raises the topic of values education—an effort filled with contradictions and dilemmas that requires both intellectual and emotional engagement from teachers and students alike. In today's world, marked by various crises, questions of values become particularly important. According to the doctoral candidate, proper education must address deep questions of meaning, identity, and values—even if the answers to these questions are complex and contradictory. This is a constant challenge that each generation within the educational system must face anew.

The second chapter of the dissertation examines the concept of ideology in the 20th century, particularly the national ideology that has characterized the Israeli educational system. It traces the ideological aspects of general education and religious education as formulated by various bodies within the Ministry of Education. It is emphasized that the vision of values in the state educational system has not been updated since 1953. Various pedagogical methods applied in curricula for the ideologization of teaching are presented, as well as methods for assessing whether ideologies have been internalized by teachers and students. The role of the State Education Law is highlighted, as it seeks to establish a framework for equality, accessibility, and shared national values. However, this law also provokes ongoing debates about the balance between centralized control and local autonomy, and between Jewish identity and democratic principles. Shoshani presents the relationship between ideologies and different schools of thought in the field of values and education, focusing on the main ideologies that emerged with the founding of the State of Israel.

The third chapter traces changes in the educational realities of the Israeli state related to the natural awakening of communities and parent committees to establish new schools based on new ideas and ideologies. The reasons for these changes are cultural, religious, social, and influenced by global technological development. To examine these phenomena in greater detail, interviews were conducted with school principals who present new pedagogical developments, and curricula were reviewed. The demand for such schools among the population is also examined, as well as whether the ideologies of the Israeli educational system are applied in these new schools.

The dissertation demonstrates that the development of ideological educational streams in Israel reflects deep social processes such as the rise of pluralism and individualism and the

strengthening of group identities. These processes pose a significant challenge to the state educational system and the preservation of Zionist values and integration. On the other hand, the promotion of new values—not as enforced uniformity or complete separation, but rather as a shared space allowing the expression of different identities while seeking common ground—has its place and supporters. It is emphasized that Israeli society faces various challenges related to growing pluralism, identity politics, and diversification in coping with wars. Teachers themselves must maintain a complex balance between upholding Zionist values and respecting the rights and perspectives of all students.

The Conclusion presents the main findings related to the role of education in upholding national identity, cultural pluralism, and shaping future generations.

II. Evaluation of the Dissertation

A significant merit of the dissertation is the systematization of various concepts that interpret the role of education and teachers in the process of socialization and the transmission of ideological values and models.

In addition, I believe that the topic and the reflections presented in the dissertation are highly relevant, demonstrate the author's presence and evaluative stance, and present diverse views, models, and ideas that emphasize the focused nature of the overall exposition. Particular emphasis should be placed on the empirical work, as well as on the analysis of the obtained results and the conclusions drawn. The multifaceted methodology used—combining textual analysis of political documents, interviews with key educational figures, and in-depth field research in various schools—seeks to create a nuanced and comprehensive understanding of the forces shaping Israeli education, from the Ministry of Education to school principals and their communities.

I accept the self-assessment of the scientific and applied contributions presented in the dissertation.

The abstract accurately reflects the dissertation and corresponds in content to the presented topics and analyses.

The dissertation has undergone a plagiarism check using the Turnitin system and represents an original authorial text.

The doctoral candidate has listed four publications, two of which are included in doctoral collections from doctoral sessions held at the Faculty of Philosophy of South-West University "Neofit Rilski."

III. Conclusion

I consider that the dissertation **"The Influence of Ideology on the Different Streams in State Education in Israel,"** presented by doctoral candidate Adiel Shoshani, is an interdisciplinary work with substantial results. The theoretical and empirical parts of the dissertation, as well as the analyses conducted, demonstrate a good level of effort and achieved outcomes.

On this basis, I recommend awarding the educational and scientific degree **Doctor of Political Science** to Adiel Shoshani and vote in favor.

03.02.2026

Prof. DSc Valentina Milenkova

Blagoevgrad